

Zagadnienia: Szereg rozdzielczy, histogram, miary położenia i zmienności dla szeregu szczegółowego i rozdzielczego, wykres pudełkowy.

Zad.1 Dane pochodzą z bazy danych gestów wykonywanych przez różne osoby. Pomiary parametrów gestykulacji odbywały się z wykorzystaniem czujnika przyspieszenia umieszczonego na palcu. Dane są przedstawione w szeregu szczegółowym, zawierają informację w milisekundach na temat czasu potrzebnego kolejnym osobom do wykonania gestu – „zatoczenie ręką koła”. Każda z osób wykonała 36 powtórzeń tego gestu.

Wykorzystując wzór na liczbę klas szeregu rozdzielczego: $k = \sqrt{n}$, gdzie k – liczba klas, n – liczebność próby, zbuduj z tych danych szereg rozdzielczy.

i	Dolna granica przedziału x_{1i}	Środek przedziału $\hat{x}$	Górna granica przedziału x_{2i}	Liczebność przedziału n_i	Liczebność skumulowana $n(x_{2i})$	Częstość w_i	Częstość skumulowana $F(x_{2i})$
1.							
2.							
...							
...							

Zad.2 Wykorzystując szereg rozdzielczy, narysuj histogram. Na osi Y zaznacz częstości odpowiadające poszczególnym przedziałom. Do wykresu dodaj krzywą przedstawiającą częstość skumulowaną.

Zad.3 Dysponując wzorami na średnią, wariancję, odchylenie standardowe dla szeregu szczegółowego, wyprowadź wzory na podstawie których można byłoby te parametry wyliczyć dla szeregu rozdzielczego. Dla szeregu rozdzielczego przyjmij takie oznaczenia jak w tabeli w zadaniu 3.

Wzory dla szeregu szczegółowego:

Średnia:
$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

Wariancja:
$$s^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

Odchylenie standardowe:
$$s = \sqrt{s^2}$$

Gdzie: n – liczebność próby; x_i – kolejne wartości cechy z szeregu szczegółowego;

Zad.4 Kwantyl to wartość cechy w uporządkowanym szeregu statystycznym, poniżej której znajduje się n_{kw} jednostek statystycznych, natomiast wartości pozostałych $n - n_{kw}$ jednostek są nie mniejsze od tej wartości. Wśród kwantyli można wyróżnić:

- Kwartyle* – dzielą zbiorowość na 4 równe części;
- Decyle* – dzielą zbiorowość na 10 równych części;
- Percentyle* – dzielą zbiorowość na 100 równych części.

W praktyce najczęściej wykorzystuje się kwartyle. Oznacza się je jako:

- Q_1 - pierwszy kwartył, dzieli zbiorowość w stosunku 25% : 75%
- $Q_2 = Me$ – drugi kwartył, czyli mediana, dzieli zbiorowość w stosunku 50% : 50%
- Q_3 – trzeci kwartył, dzieli zbiorowość w stosunku 75% : 25%

Poprzez *IQR* oznacza się rozstęp międzykwartyłowy:

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

Medianę dla szeregu rozdzielczego wyznacza się wg wzoru:

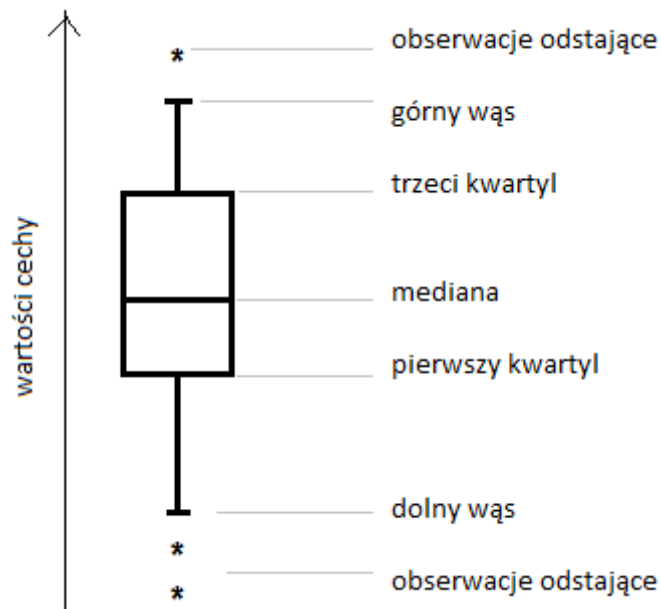
$$Me = x_{1Me} + \left(\frac{1}{2}n - \sum_{i=1}^m n_i\right) \cdot \frac{c}{n_{Me}}$$

Gdzie: x_{1Me} – dolna granica przedziału zawierającego medianę; m – liczba przedziałów poprzedzających przedział z medianą; c – długość przedziału, w którym znajduje się mediana; n_{Me} – liczebność przedziału, w którym znajduje się mediana;

W jaki sposób dla szeregu rozdzielczego można wyliczyć kwartyle Q_1 i Q_3 ?

Zad.5 Wylicz medianę, kwartyle oraz rozstęp międzykwartyłowy dla danych z szeregu rozdzielczego. Następnie narysuj wykres pudełkowy.

Wykres pudełkowy:

Długość każdego z wąsów jest równa $1,5IQR$, chyba, że:

- wartość maksymalna jest mniejsza niż $Q_3 + 1,5IQR$;
- wartość minimalna jest większa niż $Q_1 - 1,5IQR$.

W takim przypadku długość wąsa jest zdeterminowana przez odpowiednio wartość maksymalną lub minimalną. Obserwacje znajdujące się poza 3 rozstępami IQR to obserwacje odstające.

Zad.6 Średnie i odchylenia standardowe dla czasu wykonywania gestu (w ms) dla kolejnych osób zestawiono w tabeli:

	Osoba 1	Osoba 2	Osoba 3	Osoba 4	Osoba 5	Osoba 6
średnia	200	98	143	290	439	206
odchylenie	22	7	23	18	41	19

Narysuj wykresy średnia-wąsy umożliwiające porównanie tych parametrów dla wszystkich osób. Przyjmij, że zarówno dolny jak i górny wąs ma długość odchylenia standardowego.